

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Michala Dimitrova „Aféra Spiegel“ v roce 1962“

Autor si vybral téma, které, jak sám dokládá, není v především v německé historiografii nikterak nové. Přesto jeho práce díky důkladnému shrnutí a prověření publikovaných dokumentů i dosavadní odborné literatury, svojí komplexností pojetí tématu i jeho suverénním zpracováním nabízí zejména českému čtenáři zatím chybějící rozbor první velké politické aféry Spolkové republiky v poválečné době i jejich bezprostředních politických a společenských důsledků.

Text práce hledá odpověď na několik základních hypotéz, na něž autor nachází odpověď s různou mírou přesvědčivosti. Lze s ním souhlasit názoru, že „Aféra Spiegel“ by se neměla jmenovat „Straussova“, i když ministr obrany nakonec byl její jedinou politickou obětí. Ministr zjevně spíše využil situace k vyřízení problémů, které jej trápily (prosakování důvěrných resp. přímo tajných informací z armády), případně k vyřízení vlastních účtů s nepohodlným kritickým časopisem. Nezodpovězenou otázkou tedy zůstává, kdo (jestli vůbec někdo konkrétní) tedy za zásahem proti redakci stál.

Význačným momentem aféry byla skutečně nebyvalá aktivizace veřejnosti. Autor si v této souvislosti klade otázku, zda lze tuto aktivitu chápat jako připravenost veřejnosti hájit svobodu tisku před státní mocí. Problémem ovšem může být, že autor analyzuje stanoviska specifických skupin společnosti – studentů a mládeže, pro jejichž narůstající nespokojenost s dobovým politickým establishmentem, která se měl zanedlouho masově projevit, aféra přišla tak říkajíc jako na zavolanou, tisku, který se zásahem pochopitelně cítil ohrožen, a konečně vysokoškolských pedagogů, kterým snad skutečně šlo v první řadě o svobodu tisku a demokracii – nicméně o postoji „muže z ulice“ se mnoho nedovíáme.

Vysoce sporné je, zda lze postoj elit skutečně chápat jako jeden z prvních projevů mimoparlamentní opozice (APO) (s. 48). Na místě by byla určitá diferenciacie, neboť část elit, totiž vysokoškolští pedagogové, se poměrně záhy stala předmětem kritiky části sil (zejména studentů), která se k APO hlásila. Bez výhrady lze naproti tomu kývnout na tezi, že jednání mezi CDU/CSU a SPD o možné velké koalici byla spíše Adenauerovým manévrem, jehož cílem bylo přimět k rozumu rebelující FDP.

Nelze popřít, že autor předložené práce dosáhl nadprůměrného výsledku, mj. i díky svým formulačním schopnostem a v neposlední řadě pečlivému zpracování. Doporučuji jeho práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm „výborně“.

12.6.2006

